

THE LANGUAGE OF THE ADI GRANTH

The Adi Granth, or as it is popularly known, Sri Guru Granth Sahib, is the most sacred Book of the Sikhs. It was compiled by the fifth Guru, Guru Arjan, in 1604, in Amritsar. A voluminous text of fourteen hundred and thirty pages, it includes the compositions of the first five Gurus, Guru Nanak, Guru Angad, Guru Amar Das, Guru Ram Das and Guru Arjan himself. A few hymns of the ninth Guru, Guru Tegh Bahadur were also included later by the tenth Guru, Guru Gobind Singh. Besides these compositions of the Sikh Gurus, Guru Arjan had added the compositions of the Muslim saint, Baba Farid, and of a number of Hindu saints of the Bhakti movement. Apart from the initial composition, Japuji of the first Guru, Guru Nanak, all other hymns are set to one or the other thirty-one classical rāgās.

The phonetic transcription of the language of the Adi Granth has shown that there are numerous variations in orthographic notations. A large number of words have two spellings, some three or even more. It is due primarily to the fact that the language of this religious discourse of the sixteenth century has a number of interacting linguistic registers. To begin with is the register of Western Punjabi where at the outset we have ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ॥ ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ ॥ After Guru Nanak, the Gurus whose compositions appear in the Granth stayed in and around Amritsar, hence the influence of the Majhi dialect. The frequent variation between [w] and [b] refers to Doaba and Malwa. The alternation from [n] to [ɳ] is also very common. It is interesting to note that in some compositions, pages, [b] is more frequent than [w], and [n] than [ɳ]. Is it due to the dialect of the scribe? Then there is the overwhelming language of the religious discourse of the period, the Sadh Bhasa. The differences in spelling may occasionally be due to the reference to one linguistic register or the other. The extremely frequent variations in short and long or high and low vowels are most probably due to the meters of the rāgās, the musical compositions. All these inferences require extremely meticulous researches of the various interacting levels of linguistic registers. Professor Sahib Singh is the only scholar who made a serious attempt at deciphering these intricacies but he worked mostly on the additional short vowels, [u] and [i], which have no phonetic value. According to Professor Sahib Singh, these vowels refer to grammatical functions of number, gender and case. As far as other variations are concerned, there is hardly any thing of serious note. The absolutely correct reading of Guru Granth is the most sacred task in Sikh theology. It is but natural that this linguistic

aspect of the most holy Book of the Sikhs needs a very diligent and very urgent attention. These researches will obviously take a very long time and hard work by eminent musicologists and linguists. For the time being, what is required is to follow these variations in Gurmukhi orthography. The readers must articulate these phonetic realisations as they are presented graphically in the sacred text. The first right step in this direction is to read the text, word by word, and very slowly. The modern practice of recitation and very fast reading, especially in Akhand Path, obliterates all these distinctions when these variations occur within the same utterance or within the same composition. We must remember that in this religious discourse we are dealing with the language of the sixteenth century. The phonetic patterns of modern Punjabi cannot be imposed on its linguistic register...The text that is used for this transcription is the version duly approved, printed and published by the SGPC, Shiromani Gurdwara Parbandhak Committee.

a/ā

ਓਅੰ ਗੁਰਮੁਖਿ ਕੀਓ ਅਕਾਰਾ ॥ ਮ ਪ ੨੫੦ [akārā]

ਨਿਰੰਕਾਰ ਆਕਾਰ ਆਪਿ ਨਿਰਗੁਨ ਸਰਗੁਨ ਏਕ ॥ ਮ ਪ ੨੫੦ [ākār]

ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਿਨੀ ਅਰਾਧਿਆ ਤਿਨੀ ਤਰਿਆ ਭਉਜਲੁ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ਮ ੩ ੯੦ [arādiā]

ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਿਨੀ ਆਰਾਧਿਆ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਲਿਵ ਤਾਰ ॥ ਮ ੩ ੯੦ [ārādiā]

ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਸਬਦਿ ਸਲਾਹੀ ॥ ਮ ੩ ੧੧੯ [salāhī]

ਕਿਉ ਕਰਿ ਵੇਖਾ ਕਿਉ ਸਾਲਾਹੀ ॥ ਮ ੩ ੧੧੯ [sālāhī]

ਮਨਿ ਨਿਰਮਲਿ ਵਸੈ ਸਚੁ ਸੋਇ ॥ ਸਾਚਿ ਵਸਿਐ ਸਾਚੀ ਸਭ ਕਾਰ ॥ ਮ ੩ ੧੫੮ [sač] [sāč]

ਕਿਛੁ ਰੂਪੁ ਨਹੀ ਕਿਛੁ ਜਾਤਿ ਨਾਹੀ ਕਿਛੁ ਢੰਗੁ ਨ ਮੇਰਾ ॥ ਮ ੪ ੧੬੭ [nahī] [nāhī]

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕਾ ਨਹੀ ਬਿਨਾਸ ॥ ਮ ਪ ੨੭੩ [nahī]

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕੈ ਨਾਹੀ ਧੰਧਾ ॥ ਮ ਪ ੨੭੩ [nāhī]

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕਉ ਸਦਾ ਅਦੇਸੁ ॥ ਮ ਪ ੨੭੩ [ades]

ਆਦੇਸੁ ਤਿਸੈ ਆਦੇਸੁ ॥ ਮ ੧ ੭ [ādes]

ਸੰਤ ਸਰਣਾਈ ਲਭਣੇ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਾਣ ਅਧਾਰ ॥ ਮ ਪ ੮੦ [adār]

ਤੇਰੇ ਬਚਨ ਅਨੂਪ ਅਪਾਰ ਸੰਤਨ ਆਧਾਰ ਬਾਣੀ ਬੀਚਾਰੀਐ ਜੀਉ ॥ ਮ ਪ ੮੦ [ādār]

ਗੁਰ ਸਭਾ ਏਵ ਨ ਪਾਈਐ ਨਾ ਨੇੜੈ ਨਾ ਦੂਰਿ ॥ ਮ ੩ ੮੪ [na] [nā]

ਨਾਨਕ ਕਾਮਣਿ ਸਦਾ ਸੁਹਾਗਣਿ ਨਾ ਪਿਰੁ ਮਰੈ ਨ ਜਾਏ ॥ ਮ ੩ ੨੪੫ [nā] [na]

ਪਿਰ ਕਾ ਮਹਲੁ ਨ ਪਾਵਈ ਨਾ ਦੀਸੈ ਘਰੁ ਬਾਰੁ ॥ ਮ ੩ ੩੧ [na] [nā]

ਹਉ ਹਉ ਕਰਤੀ ਜਗੁ ਫਿਰੀ ਨਾ ਧਨੁ ਸੰਪੈ ਨਾਲਿ ॥

ਅੰਧੀ ਨਾਮੁ ਨ ਚੇਤਈ ਸਭ ਬਾਧੀ ਜਮਕਾਲਿ ॥ ਮ ੩ ੩੨ [nā] [na]

ਸੁਆਰਥੁ ਸੁਆਉ ਨ ਕੋ ਕਰੇ ਨਾ ਕਿਛੁ ਹੋਵੈ ਕਾਜੁ ॥ ਮ ਪ ੭੦ [na] [nā]

ਧਾਤੁਰ ਬਾਜੀ ਪਲਚਿ ਰਹੇ ਨਾ ਉਰਵਾਰੁ ਨ ਪਾਰੁ ॥ ਮ ੩ ੨੯ [nā] [na]

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕੈ ਘਰਿ ਸਦਾ ਅਨੰਦ ॥ ਮ ਪ ੨੭੩ [anād]

ਸੂਖ ਸਹਜ ਅਨੰਦ ਬਿਸ਼੍ਵਾਮ ॥ ਮ ਪ ੨੧੦ [ānād]

ਅਨਦ ਬਿਨੋਦ ਚੋਜ ਤਮਾਸੇ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸੋ ਹੋਣਾ ਜੀਉ ॥ ਮ ਪ ੧੦੦ [anad]

ਆਨਦ ਸੂਖ ਭੇਟਤ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਜਨਮੁ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥੁ ਸਫਲੁ ਸਵੇਰਾ ॥ ਮ ਪ ੨੦੪ [ānad]

ਹਰਿ ਸਿਉ ਜੁਰੈ ਤਾ ਸਭੁ ਕੇ ਮੀਤੁ ॥ ਹਰਿ ਸਿਉ ਜੁਰੈ ਤ ਨਿਹਚਲੁ ਚੀਤੁ ॥ ਮ ਪ ੨੩੮ [tā] [ta]

ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਧਾਰਿ ਅਪਨਾ ਦਾਸੁ ਸਵਾਰਿਆ ॥ ਮ ਪ ੧੦੮ [apnā]

ਆਪਣਾ ਨਾਉ ਆਪਿ ਜਪਾਈ ॥ ਮ ਪ ੧੦੮ [āpnā]

ਅਪਣਾ ਆਪੁ ਤੂੰ ਆਪਿ ਪਛਾਣਹਿ ॥ ਮ ਪ ੧੦੮ [apnā]

ਜੇ ਤਉ ਕੀਨੇ ਆਪਣੇ ਤਿਨਾ ਕੂੰ ਮਿਲਿਓਹਿ ॥ ਮ ਪ ੮੧ [āpnē]

ਅਪੁਨੈ ਠਾਕੁਰਿ ਜੋ ਪਹਿਰਾਇਆ ॥ ਮ ਪ ੧੦੨ [apune]

ਅਪਣੇ ਕਰਤਬ ਆਪੇ ਜਾਣਹਿ ਆਪੇ ਤੁਧੁ ਸਮਾਲੀਐ ਜੀਉ ॥ ਮ ਪ ੧੦੨ [apne]

ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਅਪੁਨਾ ਖਸਮੁ ਧਿਆਵਉ ॥ ਮ ਪ ੧੭੭ [apunā]

ਦਾਸ ਅਪਨੇ ਕੀ ਰਾਖਨਹਾਰ ॥ ਮ ਪ ੧੭੭ [apne]

ਪ੍ਰਭ ਅਪੁਨੇ ਜਬ ਭਏ ਦਇਆਲ ॥ ਪੂਰਨ ਹੋਈ ਸੇਵਕ ਘਾਲ ॥ ਬੰਧਨ ਕਾਟਿ ਕੀਏ ਅਪਨੇ ਦਾਸ ॥ ਮ ਪ ੧੭੮
[apune] [apne]

ਹੈਵਰ ਗੈਵਰ ਆਪਨ ਨਹੀ ਕਾਮ ॥ ਮ ਪ ੧੮੭ [āpan]

ਆਪੁਨਾ ਦਾਸਰਾ ਆਪੇ ਮੁਲਿ ਲੀਉ ॥ ੬ ॥ ਆਪੇ ਲਾਇਓ ਅਪਨਾ ਪਿਆਰੁ ॥ ਮ ਪ ੨੪੦
[āpunā] [apnā]

u/ū

ਮਨਿ ਸਰਬ ਸੁਖ ਵੁਠੇ ਗੋਵਿੰਦ ਤੁਠੇ ਜਨਮ ਮਰਣਾ ਸਭਿ ਮਿਟਿ ਗਏ ॥ ਮ ਪ ੮੧ [sukh]

ਸਰਬਸੇ ਸੁਖ ਆਨੰਦ ਘਨ ਪਿਆਰੇ ਹਰਿ ਰਤਨੁ ਮਨ ਅੰਤਰਿ ਸੀਵਤੇ ॥ ਮ ਪ ੮੧ [sūkh]

ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਉਪਜੈ ਜਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਸੁਭਾਏ ॥ ਮ ੩ ੬੮ [upjɛ]

ਸਬਦੈ ਹੀ ਤੇ ਸਹਜੁ ਉਪਜੈ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਸਚੁ ਸੋਇ ਮ ੩ ੬੮ [ūpjɛ]

i/ɪ

ਹੈ ਭਿ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭਿ ਸਚੁ ॥ ਮ ੫ ੨੮੫ [bɪ] [bɪ]

ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ ॥ ਮ ੧ ੧ [bɪ] [bɪ]

ਦਰਿ ਕੂਚ ਕੂਚਾ ਕਰਿ ਗਏ ਅਵਰੇ ਭਿ ਚਲਣਹਾਰ ॥ ਮ ੧ ੬੪ [bɪ]

ਕਲਉ ਮਸਾਜਨੀ ਜਾਇਸੀ ਲਿਖਿਆ ਭੀ ਨਾਲੇ ਜਾਇ ॥ ਮ ੩ ੮੪ [bɪ]

ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵੀਐ ਹਰਿ ਮਨਿ ਵਸੈ ਲਗੈ ਨ ਮੈਲੁ ਪਤੰਗੁ ॥ ਮ ੩ ੬੯ [seviɛ]

ਸਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸੇਵੀਐ ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥ ਮ ੩ ੬੯ [seviɛ]

ਸੁਣੀਐ ਸਿਧ ਪੀਰ ਸੁਰਿ ਨਾਥ ॥ ਮ ੧ ੨ [suɳiɛ]

ਗਾਵੀਐ ਸੁਣੀਐ ਮਨਿ ਰਖੀਐ ਭਾਉ ॥ ਮ ੧ ੨ [suɳiɛ]

ਹਰਿ ਬਿਸਰੀਐ ਦੁਖ ਰੋਗ ਘਨੇਰੇ ॥ ਮ ੫ ੧੯੭ [bisariɛ]

ਨਾਮਿ ਬਿਸਾਰੀਐ ਸਭੁ ਕੂੜੇ ਕੂਰਿ ॥ ਮ ੧ ੨੨੬ [bisāriɛ]

ਸਤਿਗੁਰੁ ਭੇਟੀਐ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਆ ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੈ ॥ ਮ ੩ ੬੭ [pɛtiɛ]

ਜਿਸੁ ਲਤਿ ਲਗੀਐ ਜੀਵੀਐ ਭਵਜਲੁ ਪਈਐ ਪਾਰਿ ॥ ਮ ੫ ੨੧੮ [lagiɛ]

ਮੁੰਡਿ ਮੁੰਡਾਇਐ ਜੇ ਗੁਰੁ ਪਾਈਐ ਹਮ ਗੁਰੁ ਕੀਨੀ ਗੰਗਾਤਾ ॥ ਮ ੧ ੧੫੫ [mũḍāiɛ]

ਮੇਰੇ ਮਨ ਸੇਵਹੁ ਸੇ ਪ੍ਰਭ ਸੂਬ ਸੁਖਦਾਤਾ ਜਿਤੁ ਸੇਵਿਐ ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਸੀਐ ॥ ਮ ੪ ੧੭੦ [seviɛ]

ਹਮ ਅਹੰਕਾਰੀ ਅਹੰਕਾਰ ਅਗਿਆਨ ਮਤਿ ਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਆਪੁ ਗਵਾਇਆ ॥ ਮ ੪ ੧੭੨ [miliɛ]

ਨਾਮਿ ਮਿਲਿਐ ਪਤਿ ਪਾਈਐ ਨਾਮਿ ਮੰਨਿਐ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥ ਮ ੩ ੨੩੩ [miliɛ] [māniɛ]

i/e

ਜਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਨਿ ਸੇ ਉਬਰੇ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥ ਮ ੩ ੬੫ [ji]

ਜੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕੀਚੈ ਬਹੁਤੁ ਲੋਚੀਐ ਕਿਰਤੁ ਨ ਮੋਟਿਆ ਜਾਇ ॥ ਮ ੩ ੬੫ [je]

ਜੇ ਹਰਿ ਕੰਤਿ ਮਿਲਾਈਆ ਸਿ ਵਿਛੁੜਿ ਕਤਹਿ ਨ ਜਾਇ ॥ ਮ ੫ ੧੩੫ [si]

ਜਿੰਨ੍ਹੀ ਚਾਖਿਆ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸੁ ਸੇ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਰਹੇ ਆਘਾਇ ॥ ਮ ੫ ੧੩੫ [se]

ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ ਸਿ ਬੇਮੁਹਤਾਜੇ ॥ ਮ ੫ ੨੬੩ [si]

ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ ਸੇ ਸੁਖਵਾਸੀ ॥ ਮ ੫ ੨੬੩ [se]

ਤੇਰੀ ਅਨਿਕ ਤੇਰੀ ਅਨਿਕ ਕਰਹਿ ਹਰਿ ਪੂਜਾ ਜੀ ਤਪੁ ਤਾਪਹਿ ਜਪਹਿ ਬੇਅੰਤਾ ॥ ਮ ੪ ੧੧ [anik] [anik]

ਤੇਰੇ ਅਨੇਕ ਤੇਰੇ ਅਨੇਕ ਪੜਹਿ ਬਹੁ ਸਿਮ੍ਰਤਿ ਸਾਸਤ ਜੀ ਕਰਿ ਕਿਰਿਆ ਖਟੁ ਕਰਮ ਕਰੰਤਾ ॥ ਮ ੪ ੧੧
[anek] [anek]

ਸਿਮਰਤ ਸਾਸ ਗਿਰਾਸ ਪੂਰਨ ਬਿਸੁਆਸ ਕਿਉ ਮਨਹੁ ਬਿਸਾਰੀਐ ਜੀਉ ॥ ਮ ੫ ੮੦ [bisārīɛ]

ਕਿਉ ਮਨਹੁ ਬੇਸਾਰੀਐ ਨਿਮਖ ਨਹੀ ਟਾਰੀਐ ਗੁਣਵੰਤ ਪ੍ਰਾਨ ਹਮਾਰੇ ॥ ਮ ੫ ੮੦ [besārīɛ]

ਪੂਰੈ ਭਾਗਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ਸਬਦੇ ਮੇਲਿ **ਮਿਲਾਵਣਿਆ** ॥ ਮ ੩ ੧੨੨ [milāwaṇiā]

ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਵਸੈ ਮਨ ਅੰਤਰਿ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਹਰਿ **ਮੇਲਾਵਣਿਆ** ॥ ਮ ੩ ੧੨੨ [melāwaṇiā]

ਨਾਨਕ ਕੀ **ਬੇਨੰਤੀਆ** ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਦੀਜੈ ਨਾਮੁ ॥ ਮ ੫ ੧੩੩ [benātīā]

ਨਾਨਕ ਕੀ **ਬੇਨੰਤੀ** ਪ੍ਰਭ ਪਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਭਵਜਲੁ ਤਾਰੀਐ ॥ ਮ ੫ ੮੦ [benātī]

ਆਪੁ ਤਿਆਗਿ **ਬਿਨਤੀ** ਕਰਹਿ ਲੇਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਲੜਿ ਲਾਇ ॥ ਮ ੫ ੧੩੫ [bintī]

ਕਰਉ **ਬਿਨੰਤੀ** ਮਾਨੁ ਤਿਆਗਉ ॥ ਮ ੫ ੯੯ [binātī]

e/ε

ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੇ ਸੁ **ਆਪੇ ਆਪੇ** ॥ ਬੁਧਿ ਸਿਆਣਪ ਕਿਛੁ ਨ ਜਾਪੈ ॥ ਮ ੫ ੧੦੭ [āpe] [āpe]

ਤੇਰੇ **ਭਾਣੇ** ਵਿਚਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵਸੈ ਤੂੰ **ਭਾਣੈ** ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਆਵਣਿਆ ॥ ਮ ੩ ੧੧੯ [pāṇe] [pāṇe]

ਜਨਮ ਜਨਮ **ਕੇ** ਕਿਲਵਿਖ ਗਏ ॥ ਮ ੫ ੨੭੮ [ke]

ਹਰਿ **ਕੇ** ਚਰਨ ਹਿਰਦੈ ਬਸਾਵੈ ॥ ਮ ੫ ੨੭੮ [ke]

ਗੁਰ **ਕੈ** ਬਚਨਿ ਰਚੈ ਰਾਮ ਕੈ ਰੰਗਿ ॥ ਮ ੫ ੧੭੭ [kε]

ਉਸੁ ਪੰਡਿਤ **ਕੈ** ਉਪਦੇਸਿ ਜਗੁ ਜੀਵੈ ॥ ਮ ੫ ੨੭੮ [kε]

ਮਨ **ਮੇਰੇ** ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਉ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ॥ ਮ ੩ ੬੯ [mere]

ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ **ਮੇਰੈ** ਪ੍ਰਭਿ ਕੀਨਾ ਆਪੇ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਏ ॥ ਮ ੩ ੬੭ [mere]

ਹਰਿ ਜਨ ਸੰਤ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥ ਮ ੪ ੯੫ [mere]

ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਭਾਣੀ ॥ ਮ ੪ ੯੫ [mere]

ਆਪੇ ਬਖਸਿ ਮਿਲਾਇਅਨੁ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰਿ ॥ ਮ ੩ ੬੮ [pūre]

ਪੂਰੈ ਸਬਦਿ ਸਲਾਹੀਐ ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਾਰੁ ॥ ਮ ੩ ੬੮ [pūre]

ਸਹਜੇ ਗਾਵਿਆ ਥਾਇ ਪਵੈ ਬਿਨੁ ਸਹਜੈ ਕਥਨੀ ਬਾਦਿ ॥ ਮ ੩ ੬੮ [sehje] [sehje]

ਪ੍ਰੀਤਮ ਚਰਣੀ ਜੋ ਲਗੇ ਤਿਨ ਕੀ ਨਿਰਮਲ ਸੋਇ ॥ ਮ ੫ ੧੩੩ [lage]

ਵੈਸਾਖੁ ਸੁਹਾਵਾ ਤਾਂ ਲਗੈ ਜਾ ਸੰਤੁ ਭੇਟੈ ਹਰਿ ਸੋਇ ॥ ਮ ੫ ੧੩੪ [lage]

ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਜਗੁ ਦੁਖੀਆ ਫਿਰੈ ਮਨਮੁਖਾ ਨੋ ਗਈ ਖਾਇ ॥ ਸਬਦੇ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈਐ
ਸਬਦੇ ਸਚਿ ਸਮਾਇ ॥ ਮ ੩ ੬੭ [sabde] [sabde]

ਸਚੈ ਸਬਦਿ ਪਤਿ ਉਪਜੈ ਸਚੇ ਸਚਾ ਨਾਉ ॥ ਮ ੩ ੬੯ [sačē] [sačē]

ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਇ ਰਹੇ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਡੋਲਨ ਤੇ ਅਬ ਚੁਕੇ ॥ ਮ ੫ ੨੧੫ [rahe]

ਪੂਰੈ ਸਬਦਿ ਸਭ ਸੋਝੀ ਹੋਈ ਹਰਿ ਨਾਮੈ ਰਹੈ ਸਮਾਇ ॥ ਮ ੩ ੬੯ [rahe]

ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੇ ਸਿਉ ਰਹਹਿ ਸਮਾਇ ॥ ਮ ੫ ੨੮੬ [apne]

ਪ੍ਰਭਿ ਅਪਨੈ ਜਨ ਕੀਨੀ ਦਾਤਿ ॥ ਮ ੫ ੨੮੬ [apne]

ਸਾਧਸੰਗਿ ਜਾਨੇ ਪਰਮਾਨੰਦਾ ॥ ਮ ੫ ੨੭੧ [jāne]

ਆਪੇ ਜਾਨੈ ਸਾਧ ਬਡਾਈ ॥ ਮ ੫ ੨੭੧ [jāne]

u/o

ਜੋ ਆਇਆ ਸੋ ਚਲਸੀ ਅਮਰੁ ਸੁ ਗੁਰੁ ਕਰਤਾਰੁ ॥ ਮ ੧ ੬੩ [jo] [so] [su]

ਜੋ ਇਸੁ ਮਾਰੇ ਸੋ ਵਡਭਾਗਾ ॥ ਜੋ ਇਸੁ ਮਾਰੇ ਸੁ ਅਨਦਿਨੁ ਜਾਗਾ ॥ ਮ ੫ ੨੩੮ [jo] [so] [su]

ਸੋ ਐਸਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੀਐ ਮਨ ਮੇਰੇ ਜੋ ਅੰਤੀ ਅਉਸਰਿ ਲਏ ਛਡਾਏ ॥ [so] [jo]

ਸੋ ਐਸਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੀਐ ਮਨ ਮੇਰੇ ਜੁ ਮਨ ਕੀ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਸਭ ਭੁਖ ਗਵਾਏ ॥ ਮ ੫ ੮੯ [so] [ju]

ਪ੍ਰਗਟੇ ਗੁਪਾਲ ਮਹਾਂਤ ਕੈ ਮਾਥੇ ॥ ਮ ੫ ੨੯੫ [gupāl]

ਗੋਪਾਲ ਦਾਮੋਦਰ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ॥ ਮ ੫ ੨੯੫ [gopāl]

ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰੇ ਬਾਬੁਲਾ ਹਰਿ ਦੇਵਹੁ ਦਾਨੁ ਮੈ ਦਾਜੇ ॥ ਮ ੪ ੭੮ [bābulā]

ਹਰਿ ਰਾਮ ਰਾਮ ਮੇਰੇ ਬਾਬੋਲਾ ਪਿਰ ਮਿਲਿ ਧਨ ਵੇਲ ਵਧੰਦੀ ॥ ਮ ੪ ੭੯ [bābolā]

ਹਰਿ ਸਤਿ ਸਤੇ ਮੇਰੇ ਬਾਬੁਲਾ ਹਰਿ ਜਨ ਮਿਲਿ ਜੰਵ ਸੁਹੰਦੀ ॥ ਪੇਵਕੜੈ ਹਰਿ ਜਪਿ ਸੁਹੇਲੀ ਵਿਚਿ ਸਾਹੁਰੜੈ
ਖਰੀ ਸੋਹੰਦੀ ॥ ਮ ੪ ੭੮ [bābulā] [suhāḍī] [sohāḍī]

ਹਰਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਮੇਰੇ ਬਾਬੋਲਾ ਹਰਿ ਜਨ ਮਿਲਿ ਜੰਵ ਸੁਹੰਦੀ ॥ ਮ ੪ ੭੮ [bābolā] [so/uhāḍī]

The two lines/utterances are the same except for the two words, ਬਾਬੁਲਾ / ਬਾਬੋਲਾ [bābulā] [bābolā] and ਸੁਹੰਦੀ / ਸੋਹੰਦੀ [suhāḍī] [so/uhāḍī]...After [suhāḍī] and [sohāḍī], the scribe probably could not make up his mind and put both [u] and [o] on the same letter, ਸੁਹੰਦੀ . The same is true of several other words, ਸੁਹੰਦਾ, ਦੁਆਲੈ, ਜੁਲਾਹਾ, ਗੁਬਿੰਦ, ਗੁਪਾਲ, ਗੁਪਾਲਾ, ਦੁਹਾਗਣਿ, ਲੁਕਾਈ, ਤੁਹਿ where the scribe seems to hesitate between [u] and [o]. As far as the reader is concerned, he just has to pronounce one vowel or the other. He cannot simultaneously articulate both.

- ਹਰਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਮੇਰੇ ਬਾਬੇਲਾ ਹਰਿ ਜਨ ਮਿਲਿ ਜੰਵ ਸੁਹੰਦੀ ॥ ਮ ੪ ੭੮ [so/uhāḁī]
- ਪੋਖੁ ਸੁਹੰਦਾ ਸਰਬ ਸੁਖ ਜਿਸੁ ਬਖਸੇ ਵੇਪਰਵਾਹੁ ॥ ਮ ੫ ੧੩੫ [so/uhāḁā]
- ਝੂਠਾ ਰੁਦਨੁ ਹੋਆ ਦੁਆਲੈ ਖਿਨ ਮਹਿ ਭਇਆ ਪਰਾਇਆ ॥ ਮ ੧ ੭੫ [do/uālɛ]
- ਨਾਮਾ ਛੀਬਾ ਕਬੀਰੁ ਜੁਲਾਹਾ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਗਤਿ ਪਾਈ ॥ ਮ ੩ ੬੭ [jo/ulāhā]
- ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ ਆਪਹਿ ਗੁੰਬੰਦ ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਮਤਾਂਤ ॥ ਮ ੫ ੨੫੪ [go/ubīd]
- ਟੂਟੀ ਗਾਢਨਹਾਰ ਗੁਪਾਲ ॥ ਮ ੫ ੨੮੨ [go/upāl]
- ਸਾਧਸੰਗਿ ਮਿਲਿ ਭਜਹਿ ਗੁਪਾਲਾ ॥ ਮ ੫ ੧੯੦ [go/upālā]
- ਓਹੁ ਘਰਿ ਘਰਿ ਹੰਢੈ ਜਿਉ ਰੰਨ ਦੁਹਾਗਣਿ
ਓਸੁ ਨਾਲਿ ਮੁਹੁ ਜੋੜੇ ਓਸੁ ਭੀ ਲਛਣੁ ਲਾਇਆ ॥ ਮ ੪ ੩੦੩ [do/uhāgaṇ]
- ਸਚੁ ਸਾਹਿਬੁ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੈ ਵਲਿ ਹੈ ਤਾਂ ਝਖਿ ਝਖਿ ਮਰੈ ਸਭ ਲੋਕਾਈ ॥ ਮ ੪ ੩੦੭ [lo/ukāī]
- ਰੇ ਜੀਅ ਨਿਲਜ ਲਾਜ ਤੁਹਿ ਨਾਹੀ ॥ ਕਬੀਰ ੩੩੦ [to/uhe]
- e/eh/we
- ਗੁਰਮੁਖਿ ਭਗਤਿ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਏ ॥ ਮ ੩ ੧੬੦ [smāe]
- ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਮਾਰਣੁ ਮਨ ਮਾਹਿ ਸਮਾਹਿ ॥ ਮ ੩ ੧੬੦ [smāhe]
- ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਸਮਾਵੈ ਬੂਝੈ ਹਰਿ ਸੋਈ ॥ ਮ ੩ ੧੬੦ [smāwe]
- ਮਨਮੁਖ ਅਗਿਆਨੀ ਜੋਨੀ ਪਾਏ ॥ ਮ ੩ ੧੬੦ [pāe]

ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਅਨੇਕ ਕੀਮਤਿ ਨਹ ਪਾਹਿ ॥ ਮ ੩ ੧੬੦ [pāhe]

ਨਾਮੁ ਅਉਖਧੁ ਸੋਈ ਜਨੁ ਪਾਵੈ ॥ ਮ ੫ ੧੭੯ [pāwε]

ε/εh

ਜਾ ਤੁਧੁ ਭਾਵਹਿ ਤਾ ਕਰਹਿ ਬਿਭੂਤਾ ਸਿੰਝੀ ਨਾਦੁ ਵਜਾਵਹਿ ॥ ਜਾ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਤਾ ਪੜਹਿ ਕਤੇਬਾ ਮੁਲਾ ਸੇਖ
ਕਹਾਵਹਿ ॥ ਮ ੧ ੧੪੫ [pāwεh] [pāwε]

ਪੰਚ ਚੇਲੇ ਵਸਿ ਕੀਜਹਿ ਰਾਵਲ ਇਹੁ ਮਨੁ ਕੀਜੈ ਡੰਡਾਤਾ ॥ ਮ ੧ ੧੫੫ [kījεh] [kījε]

ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਅਨਦਿਨੁ ਨਿਤਿ ਜਾਗੀ ॥ ਮ ੫ ੧੦੯ [gāwε]

ਅਨਦਿਨੁ ਗੁਣ ਗਾਵਹਿ ਸਦ ਨਿਰਮਲ ਸਹਜੇ ਨਾਮਿ ਸਮਾਤੇ ॥ ਮ ੩ ੬੯ [gāwεh]

ਚਰਣੀ ਲਾਗੈ ਤਾ ਮਹਲੁ ਪਾਵੈ ॥ ਮ ੩ ੨੩੧ [pāwε]

ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਕਹਾ ਬਿਤਿ ਪਾਵਹਿ ॥ ਮ ੫ ੨੫੪ [pāwεh]

ਸੋ ਕਿਉ ਵਿਸਰੈ ਸਭ ਮਾਹਿ ਸਮਾਨਾ ॥ ਮ ੩ ੧੫੯ [wisrε]

ਤੂੰ ਵਿਸਰਹਿ ਤਦਿ ਹੀ ਮਰਿ ਜਾਉ ॥ ਮ ੩ ੧੫੯ [wisrεh]

ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਪੈ ਹਰਿ ਨਾਉ ॥ ਮ ੫ ੧੮੩ [japε]

ਅਨਦਿਨੁ ਜਪਹਿ ਹਰਿ ਸਾਰੰਗਪਾਣੀ ॥ ਮ ੩ ੧੬੨ [japεh]

ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਜਗੁ ਦੁਖੀਆ ਫਿਰੈ ਮਨਮੁਖਾ ਨੋ ਗਈ ਖਾਇ ॥ ਮ ੩ ੬੭ [phirε]

ਮਾਇਆ ਭੂਲੇ ਸਿਧ ਫਿਰਹਿ ਸਮਾਧਿ ਨ ਲਗੈ ਸੁਭਾਇ ॥ ਮ ੩ ੬੭ [phirεh]

ī/ih

ਲਖ ਚਉਰਾਸੀ ਰਿਜਕੁ ਆਪਿ ਅਪੜਾਏ ॥ ਮ ੩ ੧੧੨ [č̥orāsī]

ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਤਰਸਦੇ ਫਿਰੇ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਭੇਟੇ ਪੀਰੈ ॥ ਮ ੩ ੩੮ [č̥orāsīh]

ī/ī e/'e echo of the final syllable, tone tail, the move from one syllable to two syllables

ਹਰਿ ਵਣਜੁ ਕਰਾਵੈ ਦੇ ਰਾਸਿ ਰੇ ॥ ਮ ੪ ੧੬੫ [de] one syllable

ਵਡਾ ਹੋਇ ਧਨੁ ਖਾਟਿ ਦੇਇ ਕਰਿ ਭੋਗ ਬਿਲਾਸਾ ॥ ਮ ੪ ੬੫ [de'e] two syllables

ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਵਣਜਹ ਰੰਗ ਸਿਉ ਜੇ ਆਪਿ ਦਇਆਲੁ ਹੋਇ ਦੇਹਿ ॥ ਮ ੪ ੧੬੫ [dehe]

ਸਾਧਸੰਗਿ ਧਰਮ ਰਾਇ ਕਰੇ ਸੇਵਾ ॥ ਮ ੫ ੨੭੧ [kare] two syllables

ਨਾਨਕ ਜਿਨ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਿ ਕਰੇਇ ॥ ਮ ੫ ੨੭੨ [kare'e] three syllables

ਨਾਨਕ ਤਾ ਕੀ ਭਗਤਿ ਕਰੇਹ ॥ ਮ ੫ ੨੭੦ [kareh]

ਅਨਿਕ ਭੋਗ ਬਿਖਿਆ ਕੇ ਕਰੈ ॥ ਮ ੫ ੨੭੯ [kare]

ਭੈ ਭਾਇ ਭਗਤਿ ਕਰਹਿ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਹਰਿ ਜੀਉ ਵੇਖੈ ਸਦਾ ਹਦੂਰਿ ॥ ਮ ੩ ੩੪ [kareh]

ਆਦਿ ਗੁਰਏ ਨਮਹ ॥ ਜੁਗਾਦਿ ਗੁਰਏ ਨਮਹ ॥ ਸਤਿਗੁਰਏ ਨਮਹ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵਏ ਨਮਹ ॥ ਮ ੫ ੨੬੨
[gur'e] [gur'e] [satgur'e] [gurdev'e]

ਰਾਖਨਹਾਰ ਰਖਿ ਲੇਇ ਨਿਦਾਨ ॥ ਮ ੫ ੧੮੩ [le'e]

ਨਾਨਕ ਬਿਰਥਾ ਕੋਇ ਨ ਹੋਇ ॥ ਮ ਪ ੧੮੫ [he'e]

ਚਲਤਾ ਤੁਮਾਰੇ ਦੇਖਿ ਮੋਹੀ ਉਦਾਸ ਧਨ ਕਿਉ ਧੀਰਏ ॥ [tīr'e]
ਗੁਣਵੰਤ ਨਾਹ ਦਇਆਲੁ ਬਾਲਾ ਸਰਬ ਗੁਣ ਭਰਪੂਰਏ ॥ ਮ ਪ ੨੪੭ [pārpūr'e]

ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨੁ ਜੀਅ ਕੈ ਸੰਗਿ ॥ ਮ ੪ ੧੭੭ [jī'ī] transcribed as /'jī/ , echo of the last syllable

ਓਹੁ ਬਿਖਈ ਓਸੁ ਰਾਮ ਕੇ ਰੰਗੁ ॥ ਮ ਪ ੧੯੮ [bikh'ī]

ਹਰਿ ਪਾਇਅਤਾ ਵਡਭਾਗੀਈ ਮੇਰੇ ਗੋਵਿੰਦਾ ਨਿਤ ਲੈ ਲਾਹਾ ਮਨਿ ਹਸੁ ਜੀਉ ॥ ਮ ੪ ੧੭੩ [wadpāgī'ī]

ਸੁਰਗ ਪਾਇਆਲ ਮਿਰਤ ਭੂਅ ਮੰਡਲ ਸਰਬ ਸਮਾਨੋ ਏਕੈ ਓਹੀ ॥ ਮ ਪ ੨੦੭ [pūa]

ਤਾ ਤੂੰ ਸੁਖਿ ਸੋਊ ਹੋਇ ਅਚਿੰਤਾ ॥ ਮ ਪ ੧੭੬ [sou]

ਭਗਤਨ ਕੀ ਰੇਣੁ ਹੋਇ ਮਨੁ ਮੇਰਾ ਹੋਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਕਿਰਪਾਲਾ ॥ ਮ ਪ ੨੦੭ [hohu]

Consonant cluster with [r]

ਮਨੁ ਤਨੁ ਅਰਪੈ ਬਿਸਨ ਪਰੀਤਿ ॥ ਮ ਪ ੨੭੪ [parīt]

ਮਨ ਮਹਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਿਰੰਜਨ ਦਰਸ ॥ ਮ ਪ ੨੭੪ [prīt]

ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਡੁਬਦਾ ਪਥਰੁ ਲੀਜੈ ॥ ਮ ਪ ੧੦੩ [kirpā]

ਹਰਿ ਜੀਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਗੁਰੁ ਮੇਲਹੁ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਧਨੁ ਪਲੈ ਜੀਉ ॥ ਮ ੪ ੯੪ [kripā]

ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ ਕਿਰਪਾਲ ਧਿਆਵਉ ॥ ਮ ਪ ੧੮੩ [kirpāl]

ਸਾਧ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦਇਆਲ ਗੋਵਿੰਦੁ ॥ ਮ ਪ ੧੮੩ [kripāl]

ਕਰਮ ਧਰਮ ਨੇਮ ਬ੍ਰਤ ਪੂਜਾ ॥ ਮ ਪ ੧੯੯ [karam]

ਮਨ ਬਚ ਕ੍ਰਮ ਗੋਵਿੰਦ ਅਧਾਰੁ ॥ ਮ ਪ ੧੯੭ [kram]

ਸਗਲ ਕ੍ਰਿਆ ਮਹਿ ਉਤਮ ਕਿਰਿਆ ॥ ਮ ਪ ੨੬੬ [kriā] [kiriā]

ਬਿਰਥਾ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਤਨੁ ਅੰਧ ॥ ਮੁਖਿ ਆਵਤ ਤਾ ਕੈ [birthā]
ਦੁਰਗੰਧ ॥ ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਬ੍ਰਿਥਾ ਬਿਹਾਇ ॥ ਮ ਪ ੨੬੯ [brithā]

ਜਿਸੁ ਪਰਸਾਦਿ ਨਵੈ ਨਿਧਿ ਪਾਈ ॥ ਮ ਪ ੧੭੭ [parsād]

ਜਿਸੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮਾਇਆ ਸਿਲਕ ਕਾਟੀ ॥ ਮ ਪ ੧੭੭ [prasād]

ਇਹੁ ਜਗਤੁ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਇਆ ॥ ਮ ੧ ੭੨ [pàrm]

ਜਿਨਿ ਭ੍ਰਮਿ ਭੁਲਾ ਮਾਰਗਿ ਪਾਇਆ ॥ ਮ ੧ ੭੨ [pràm]

ਸਤਗੁਰ ਕੈ ਉਪਦੇਸਿਐ ਬਿਨਸੇ ਸਰਬ ਜੰਜਾਲ ॥ ਮ ਪ ੪੮ [sarb]

ਸ੍ਰਬ ਸੀਗਾਰ ਤੰਬੋਲ ਰਸ ਸਣੁ ਦੇਹੀ ਸਭ ਖਾਮ ॥ ਮ ਪ ੧੩੩ [srab]

There are four forms of ਪ੍ਰਾਣੀ, the reader has to follow all these variations.

ਅੰਤਰਿ ਲਹਰਿ ਲੋਭਾਨੁ ਪਰਾਨੀ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ॥ ਮ ਪ ੭੭ [parānī]

ਨਾਨਕ ਮੁਕਤਿ ਤਾਹਿ ਤੁਮ ਮਾਨਉ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੋ ਜੋ ਪ੍ਰਾਨੀ ॥ ਮ ੯ ੨੨੦ [prānī]

ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਸਮਾਲਿ ਪਰਾਣੀ ਅੰਤੋ ਹੋਇ ਸਖਾਈ ॥ ਮ ਪ ੭੭ [parāṇī]

ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਨ ਪਛਾਣੈ ਪ੍ਰਾਣੀ ਆਗੈ ਪੰਥੁ ਕਰਾਰਾ ॥ ਮ ਪ ੭੭ [prāṇī]

Cluster with [r] and syllable division

In the following examples the cluster with [r] is invariably simplified. Instead of [ã'mrit], we have [ãm'rit]; instead of [du'krit], [su'krit], [sã'mrath], the usual rendering by even the most professional granthis is [duk'rit], [suk'rit], [sãm'rath].

ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵੁਠੜਾ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ਜੀਉ ॥ ਮ ੪ ੧੭੩ [ã'mrit]

ਸੁਣਿਐ ਸਾਸਤ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਵੇਦ ॥ ਮ ੧ ੨ [si'mrit]

ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ ਪੰਡਿਤ ਮੁਖਿ ਸੋਈ ॥ ਮ ੧ ੧੫੪ [sĩ'mrit]

ਸੰਤ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਆਏ ਵਸਿ ਪੰਚਾ ॥ ਮ ੫ ੧੮੯ [su'prasān]

ਦੁਕ੍ਰਿਤ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਮੰਧੇ ਸੰਸਾਰੁ ਸਗਲਾਣਾ ॥ ਮ ੫ ੫੧ [du'krit] [su'krit]

ਸੁਖ ਬਿਸ੍ਰਾਮੁ ਪਾਇਆ ਗੁਣ ਗਾਇ ॥ ਸ੍ਰਮੁ ਮਿਟਿਆ ਮੇਰੀ ਹਤੀ ਬਲਾਇ ॥ ਮ ੫ ੧੮੯ [bi'srām]

ਮੁੰਦ੍ਰਾ ਤੇ ਘਟ ਭੀਤਰਿ ਮੁੰਦ੍ਰਾ ਕਾਂਇਆ ਕੀਜੈ ਖਿੰਥਾਤਾ ॥ ਮ ੧ ੧੫੫ [mũ'drā]

ਰਸੁ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਬਿਖੁ ਪਰਹਰਿ ਤਿਆਗਿਆ ॥ ਮ ੧ ੨੨੧ [sã'grēh]

ਭ੍ਰਮ ਕੀ ਜਾਲੀ ਤਾ ਕੀ ਕਾਟੀ ਜਾ ਕਉ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਬਿਸ੍ਵਾਸਾ ॥ ਮ ੫ ੨੦੮ [bi'swās]

ਸੋ ਸੰਮ੍ਰਥੁ ਨਿਜ ਪਤਿ ਹੈ ਦਾਤਾ ॥ ਕਬੀਰ ੩੩੦ [sãm'rath]

The presence or absence of the marker of nasalisation, *ṭippī*, is a frequent variation that makes the correct articulation of the text an extremely difficult task. Before a nasal consonant, the marker of nasalisation is redundant, the marker here could be to note the intonational stress on the syllable to follow the rhythm of the musical composition.

ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਪਿਤਾ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਕੁਲੁ ਧਨੁ ਧਨੁ ਸੁ ਜਨਨੀ ਜਿਨਿ ਗੁਰੂ ਜਣਿਆ ਮਾਇ ॥ ਮ ੪ ੩੧੦

[tàn tǎn] [tàn tǎn] [tàn tǎn]

ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਨ ਕੇਰਾ ਜਿਤੁ ਮਿਲਿਐ ਚੁਕੇ ਸਭਿ ਸੋਗ ਸੰਤਾਪੇ ॥ ਮ ੪ ੧੬੭ [tǎn tǎn]

ਧੰਨੁ ਧਨੁ ਸੇਵਾ ਸਫਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਹਰਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥ ਮ ੪ ੧੬੬ [tǎn tǎn]

ਹਉਮੈ ਰੋਗੁ ਗਇਆ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥ ਮ ੪ ੧੭੨ [tàn tǎn]

ਕਰਿ ਸਾਧੂ ਅੰਜੁਲੀ ਪੁੰਨੁ ਵਡਾ ਹੇ ॥ ਕਰਿ ਡੰਡਉਤ ਪੁਨੁ ਵਡਾ ਹੇ ॥ ਮ ੪ ੧੭੧ [pũn] [pun]

ਨਾਨਕ ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਵਰਤੈ ਮਨ ਅੰਤਰਿ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਪਾਵਣਿਆ ॥ ਮ ੩ ੧੨੦ [man]

ਹਉ ਵਾਰੀ ਜੀਉ ਵਾਰੀ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਮੰਨਿ ਵਸਾਵਣਿਆ ॥ ਮ ੩ ੧੨੦ [mǎn]

ਦੂਜਾ ਮਾਰਿ ਮਨੁ ਸਚਿ ਸਮਾਣਾ ॥ ਮ ੩ ੧੨੦ [man] with additional [u]

ਇਨਿ ਮਨਿ ਡੀਠੀ ਸਭ ਆਵਣ ਜਾਣੀ ॥ ਮ ੩ ੧੨੦ [man] with additional [i]

ਹਉ ਵਾਰੀ ਜੀਉ ਵਾਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਣ ਗਾਵਣਿਆ ॥ [gobĩd]

ਗੋਬਿਦੁ ਗੋਬਿਦੁ ਕਹੈ ਦਿਨ ਰਾਤੀ ਗੋਬਿਦ ਗੁਣ ਸਬਦਿ ਸੁਣਾਵਣਿਆ ॥ ਮ ੩ ੧੨੧ [gobid] [gobid] [gobid]

On page 174 ਗੋਵਿੰਦਾ appears fifteen times and ਗੋਵਿਦਾ seven times. On page 173 we have ਗੋਵਿੰਦਾ six times and ਗੋਵਿਦਾ four times. For even an approximately correct pronunciation, one has to read the text very slowly and very carefully.

ਆਪੇ ਜਗਤੁ ਉਪਾਇਦਾ ਮੇਰੇ ਗੋਵਿਦਾ ਹਰਿ ਦਾਨੁ ਦੇਵੈ ਸਭ ਮੰਗੀ ਜੀਉ ॥ ਮ ੪ ੧੭੪ [govidā]

ਚੋਜੀ ਮੇਰੇ ਗੋਵਿੰਦਾ ਚੋਜੀ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰਿਆ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਚੋਜੀ ਜੀਉ ॥ ਮ ੪ ੧੭੪ [govĩdā]

One of the most frequent words, [anād], has similarly several forms, with or without nasalisation, with or without a long vowel.

ਆਨਦ ਸੂਖ ਭੇਟਤ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਜਨਮੁ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥੁ ਸਫਲੁ ਸਵੇਰਾ ॥ ਮ ਪ ੨੦੪ [ānad]

ਸੂਖ ਸਹਜ ਆਨੰਦ ਬਿਸ਼੍ਵਾਸ ॥ ਮ ਪ ੨੧੦ [ānād]

ਅਨਦ ਬਿਨੋਦ ਚੋਜ ਤਮਾਸੇ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸੋ ਹੋਣਾ ਜੀਉ ॥ ਮ ਪ ੧੦੦ [anad]

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕੈ ਘਰਿ ਸਦਾ ਅਨੰਦ ॥ ਮ ਪ ੨੨੩ [anād]

w/b

ਮਨਿ ਸਰਬ ਸੁਖ ਵੁਠੇ ਗੋਵਿੰਦ ਤੁਠੇ ਜਨਮ ਮਰਣਾ ਸਭਿ ਮਿਟਿ ਗਏ ॥ ਮ ਪ ੮੧ [govid]

ਪ੍ਰੇਮ ਠਗਉਰੀ ਪਾਇ ਰੀਝਾਇ ਗੋਬਿੰਦ ਮਨੁ ਮੋਹਿਆ ਜੀਉ ॥ ਮ ਪ ੮੧ [gobīd]

ਆਪੈ ਨੋ ਆਪੁ ਖਾਇ ਮਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਵੈ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਵੀਚਾਰੁ ॥ ਮ ੩ ੮੬ [wīčār]

ਐਸਾ ਜੋਗੀ ਜੁਗਤਿ ਬੀਚਾਰੈ ॥ ਮ ੧ ੨੨੩ [bīčārē]

ਕਿਲਵਿਖ ਅਵਗਣ ਕਾਟਣਹਾਰਾ ॥ ਮ ੩ ੧੧੨ [kilwikh]

ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਬਿਖ ਜਾਵਹਿ ॥ ਮ ਪ ੧੦੪ [kilbikh]

ਵਡਭਾਗੀ ਮਿਲੁ ਰਾਮਾ ॥ ਮ ੪ ੧੭੩ [wadpāgī]

ਨਿਰਮਲ ਨਾਮਿ ਲਗੇ ਬਡਭਾਗੀ ਨਿਰਮਲੁ ਨਾਮਿ ਸੁਹਾਵਣਿਆ ॥ ਮ ੩ ੧੨੧ [badpāgī]

ਜੇ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਨਾਵੈ ਅਨਦਿਨੁ ਫਿਰਉ ਤਿਸੁ ਪਿਛੈ ਵਿਰਾਗੀ ॥ ੧ ॥ [wirāgī]

ਪੂਰਬ ਕਰਮ ਅੰਕੁਰ ਜਬ ਪ੍ਰਗਟੇ ਭੇਟਿਓ ਪੁਰਖੁ ਰਸਿਕ ਬੈਰਾਗੀ ॥ ਮ ਪ ੨੦੪ [berāgī]

ਨਾਗਨਿ ਹੋਵਾ ਧਰ ਵਸਾ ਸਬਦੁ ਵਸੈ ਭਉ ਜਾਇ ॥ ਮ ੧ ੧੫੭ [wasā]

ਕੋਕਿਲ ਹੋਵਾ ਅੰਬਿ ਬਸਾ ਸਹਜਿ ਸਬਦ ਬੀਚਾਰੁ ॥ ਮ ੧ ੧੫੭ [basā]

ਵਿਣੁ ਮਨੈ ਜਿ ਹੋਰੀ ਨਾਲਿ ਲੁਝਣਾ ਜਾਸੀ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇ ॥ ਮ ੩ ੮੭ [win]

ਆਤਮ ਦੇਉ ਪੂਜੀਐ ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਬੂਝ ਨ ਪਾਇ ॥ ਮ ੩ ੮੮ [bin]

ਪ੍ਰਭ ਅਵਿਨਾਸੀ ਮਨ ਮਹਿ ਲੇਖੁ ॥ ਮ ੫ ੧੯੦ [awināsī]

ਓਹੁ ਅਬਿਨਾਸੀ ਰਾਇਆ ॥ ਮ ੫ ੨੦੬ [abināsī]

It is interesting to note that throughout Sukhmani of Guru Arjan, [b] dominates :

ਬੈਰ ਬਿਰੋਧ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮੋਹ ॥ ੨੬੭ [ber biród]

ਬਲੁਆ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਭੀਤਰਿ ਬਸੈ ॥ ੨੬੭ [balūā]

ਏਕ ਬਸਤੁ ਕਾਰਨਿ ਬਿਖੋਟਿ ਗਵਾਵੈ ॥ ੨੬੮ [bast]

ਖਾਤ ਪੀਤ ਬਰਤੈ ਅਨਦ ਉਲਾਸਿ ॥ ੨੬੮ [barte]

ਮਿਥਿਆ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਬਿਕਰਾਲ ॥ ੨੬੮ [bikrāl]

ਮੁਖਿ ਤਾ ਕੇ ਜਸੁ ਰਸਨ ਬਖਾਨੈ ॥ ੨੭੦ [bakhāne]

ਪ੍ਰਭੁ ਦਇਆ ਤੇ ਕਮਲ ਬਿਗਾਸੁ ॥ ੨੭੧ [bigās]

ਸਾਧ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਬਰਨੈ ਕਉਨੁ ਪ੍ਰਾਨੀ ॥ ੨੭੧ [barne]

ਆਪੇ ਜਾਨੈ ਸਾਧ ਬਡਾਈ ॥ ੨੭੧ [baḍāī]

ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਮਨੋਹਰ ਬੈਨ ॥ ੨੭੧ [ben]

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸਾਧ ਰਿਦ ਬਸੈ ॥ ੨੭੨	[base]
ਸਾਧ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਬੇਦ ਨ ਜਾਨਹਿ ॥ ਜੇਤਾ ਸੁਨਹਿ ਤੇਤਾ ਬਖਿਆਨਹਿ ॥ ੨੭੨	[bed] [bakhiāneh]
ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕਾ ਬਡ ਪਰਤਾਪ ॥ ੨੭੩	[baḍ]
ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕਾ ਦਰਸੁ ਬਡਭਾਗੀ ਪਾਈਐ ॥ ੨੭੩	[baḍpāḡī]
ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ ॥ ੨੭੩	[bidātā]
ਆਪਿ ਕਰੈ ਆਪਨ ਬੀਚਾਰੈ ॥ ੨੭੭	[bīčāre]
ਕਬਹੂ ਨਿੰਦ ਚਿੰਦ ਬਿਉਹਾਰ ॥ ੨੭੭	[biohār]
ਕਬਹੂ ਹੋਇ ਬਹੈ ਬਡ ਰਾਜਾ ॥ ੨੭੭	[baḍ]
ਘਟਿ ਘਟਿ ਸੁਨੀ ਸੂਵਨ ਬਖਾਣੀ ॥ ੨੭੯	[bakhāṇī]
ਸੰਤ ਕੇ ਨਿੰਦਕ ਕਉ ਸਦਾ ਬਿਜੋਗ ॥ ੨੮੦	[bijog]
ਨਾਨਕ ਬਿਘਨੁ ਨ ਲਾਗੈ ਕੋਇ ॥ ੨੮੧	[bīgan]
ਅਨਦਿਨੁ ਕੀਰਤਨੁ ਕੇਵਲ ਬਖਾਨੁ ॥ ੨੮੧	[bakhān]
ਜਿਸ ਨੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹਿ ਬਡਭਾਗੈ ॥ ੨੮੨	[baḍpāḡe]
ਅਬਿਨਾਸੀ ਪ੍ਰਭੁ ਮਨ ਮਹਿ ਰਾਖੁ ॥ ੨੮੨	[abināsī]
ਸਬਦੁ ਸਤਿ ਸਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬਕਤਾ ॥ ੨੮੫	[baktā]
ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ ਬੇਦ ਬੀਚਾਰੇ ॥ ੨੮੮	[bed bīčāre]

ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਬਿਖ ਜਾਹਿ ॥ ੨੮੯ [kilbikh]

ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਵੈ ਬਿਰਲਾ ਕੋਇ ॥ ੨੮੯ [birlā]

It is also interesting to note that just a few pages later, from 317 to 323, the use of [w] in the compositions of Guru Arjan, is more frequent; these variations obviously need further investigation...

ਵੈਰੁ ਕਰਨਿ ਨਿਰਵੈਰ ਨਾਲਿ ਧਰਮਿ ਨਿਆਇ ਪਚੰਦੇ ॥ ੩੧੭ [wɛr]

ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਅੰਦਰਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਵਰਤੈ ਜੋ ਸਿਖਾਂ ਨੋ ਲੋਚੈ ਸੋ ਗੁਰ ਖੁਸੀ ਆਵੈ ॥ ੩੧੭ [warte]

ਜਿ ਵਿਣੁ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਮਨੁ ਮੰਨੇ ਕੰਮੁ ਕਰਾਏ ਸੋ ਜੰਤੁ ਮਹਾ ਦੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥ ੩੧੭ [wiɳ]

ਤੂੰ ਸਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਅਤਿ ਵਡਾ ਤੁਹਿ ਜੇਵਡੁ ਤੂੰ ਵਡ ਵਡੇ ॥ ੩੧੭ [waɖā] [waɖ waɖe]

ਹਰਿ ਨਾਮ ਵਾਪਾਰੀ ਨਾਨਕਾ ਵਡਭਾਗੀ ਪਾਵਉ ॥ ੩੧੮ [waɖpəɖgī]

ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਤੇਰਾ ਬਿਰਦੁ ਹੈ ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਵਰਤੰਦਾ ॥ ੩੧੯ [waɕchal] [wartāɖā]

ਦੁਨੀਆ ਕੀਆ ਵਡਿਆਈਆ ਨਾਨਕ ਸਭਿ ਕੁਮਿਤ ॥ ੩੧੯ [waɖiāiā]

ਬਿਰਹ ਵਿਛੋੜਾ ਧਣੀ ਸਿਉ ਨਾਨਕ ਸਹਸੈ ਗੰਠਿ ॥ ੩੧੯ [wiɕhoɖā]

ਜਿਨਾ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਨ ਵਿਸਰੈ ਹਰਿ ਨਾਮਾਂ ਮਨਿ ਮੰਤੁ ॥ ੩੧੯ [wisrɛ]

ਨਾਨਕ ਨਾਇ ਵਿਸਾਰਿਐ ਸੁਖੁ ਕਿਨੇਹਾ ਹੋਇ ॥ ੩੨੦ [wisāriɛ]

ਨਾਨਕ ਜਨਿ ਵੀਚਾਰਿਆ ਮੀਠਾ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਉ ॥ ੩੨੦ [wīčāriā]

ਧੋਹੁ ਨ ਚਲੀ ਖਸਮ ਨਾਲਿ ਲਬਿ ਮੋਹਿ ਵਿਗੁਤੇ ॥ ੩੨੧ [wigute]

ਜਿਸੁ ਗੁਰੁ ਭੇਟੈ ਨਾਨਕਾ ਤਿਸੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਸੋਇ ॥ ੩੨੧ [wasiā]

ਗਾਲੀ ਬਿਆ ਵਿਕਾਰ ਨਾਨਕ ਧਣੀ ਵਿਹੁਣੀਆ ॥ ੩੨੧ [wikār] [wihūṇiā]

ਕਿਲਵਿਖ ਸਭਿ ਬਿਨਾਸੁ ਹੋਨਿ ਸਿਮਰਤ ਗੋਵਿੰਦੁ ॥ ੩੨੧ [kilwikh]

ਨਿਹਚਲੁ ਏਕੁ ਸਰੋਵਿਆ ਹੋਰੁ ਸਭ ਵਿਣਾਸੁ ॥ ੩੨੧ [winās]

ਸਾਧਸੰਗੁ ਜਿਨ ਪਾਇਆ ਸੇਈ ਵਡਭਾਗੇ ॥ ੩੨੨ [waḍpāge]

n/ṇ

ਸਗਲ ਬਾਨੀ ਮਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਨੀ ॥ ਮ ਪ ੨੬੬ [bānī]

ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ॥ ਮ ਪ ੨੩੯ [bānī]

ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਨਿਰਗੁਨ ਨਰਨਾਥਾ ॥ ਮ ਪ ੨੫੯ [nirgun]

ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਣ ਕਉ ਪ੍ਰਭਿ ਕੀਨੀ ਦਇਆ ॥ ਮ ਪ ੧੮੩ [nirgun]

ਜਲ ਥਲ ਮਹੀਅਲ ਸਭਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਣੇ ਸਾਧੂ ਚਰਨ ਪਖਾਲੀ ਜੀਉ ॥ ਮ ਪ ੧੦੬ [čaran]

ਤਿਸੁ ਚਰਣ ਪਖਾਲੀ ਜੋ ਤੇਰੈ ਮਾਰਗਿ ਚਾਲੈ ॥ ਮ ਪ ੧੦੨ [čaran]

ਕਲਮ ਕਾਗਦ ਸਿਆਨਪ ਲੇਖੀ ॥ ਮ ਪ ੧੭੯ [siānap]

ਬਹੁਤੁ ਸਿਆਣਪ ਆਗਲ ਭਾਰਾ ॥ ਮ ਪ ੧੭੮ [siānap]

ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਬ੍ਰਿਥਾ ਬਿਹਾਇ ॥ ਮ ਪ ੨੬੯ [simran]

ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਣਿ ਸੁਖ ਭਏ ॥ ਮ ਪ ੨੧੨ [simran]

ਨਾਮ ਰਤੁ ਸੋ ਭਗਤੁ ਪਰਵਾਨੁ ॥ ਮ ਪ ੧੮੯ [parwān]

ਹਰਿ ਕੀ ਭਗਤਿ ਜਨਮੁ ਪਰਵਾਨੁ ॥ ਮ ਪ ੧੮੯ [parwān]

ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰੁ ਰਾਖਹੁ ਸਦ ਚੀਤ ॥ ਮ ਪ ੧੮੭ [prān]

ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਨਕ ਗੁਰੁ ਅਧਾਰੁ ॥ ਮ ਪ ੧੮੭ [prāṇ]

ਕਵਨ ਗੁਨੁ ਜੋ ਤੁਝੁ ਲੈ ਗਾਵਉ ॥ ਮ ਪ ੧੮੭ [gun]

ਗੁਣ ਪੂਜਾ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਨਾਨਕ ਸਗਲ ਘਾਲ ॥ ਮ ਪ ੧੮੭ [gun]

ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਕਰਨੈ ਜੋਗੁ ॥ ਮ ਪ ੨੭੬ [karan karāwan]

ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਪ੍ਰਭੁ ਏਕੁ ਹੈ ਦੂਸਰ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥ ਮ ਪ ੨੭੬ [karaṇ kāraṇ]

ਸਭੁ ਕਛੁ ਉਸ ਕਾ ਓਹੁ ਕਰਨੈਹਾਰੁ ॥ ਮ ਪ ੨੭੬ [karṇehār]

ਅਪੁਨੇ ਚਲਿਤ ਆਪਿ ਕਰਣੈਹਾਰ ॥ ਮ ਪ ੨੭੬ [karṇehār]

These are some of the examples of the numerous variations in the orthography of the Granth. They are culled from the first three hundred pages. It is obvious that the entire text of fourteen hundred and thirty pages must have hundreds of such differences. This phenomenon requires very urgent in depth analysis by the most competent musicologists and linguists to guide the readers of this holiest of the holy Book of the Sikhs. This study will obviously be long and arduous. What matters most at this stage is that the readers, the granthis, must pay attention to these variations and concentrate on a very slow, word by word articulation. The absolutely correct pronunciation, [śúd pāṭh], is the most sacred task of the readers in Sikh theology. When the same word is spelt with short or long, high or low vowel, a/ā, i/ī, u/ū, u/o, i/e, e/ε, e/eh, ε/eh, with or without nasalisation, in the same utterance, and several times on the same page, the reader has to be very diligent, very slow and very careful. And when the scribe hesitates between u/o as in ਦੋਆਲੈ , ਜੋਲਾਹਾ , ਗੁਬਿੰਦ , ਸੋਹੰਦਾ, ਗੁਪਾਲਾ, the reader has no choice but to opt for one or the other vowel and pray for the erring humanity. Finally, it must be remembered that Punjabi is a tone language with three levels of high, mid and low. Each tonal contour is realised on two syllables. The onset of the tone may begin with

the initial or the non-initial syllable. There are also stressed and non-stressed syllables. This disyllabic contour is highly complex. This has been almost completely ignored in modern Punjabi writing but it is duly noted in the orthography of the Granth as in **ਚੇਇ**, **ਕਰੇਇ**, **ਲੇਇ**, **ਹੇਇ**. The ears of the scribes of the Granth were much better tuned to the rhythms of the musical compositions of Gurbani.

Harjeet Singh Gill
Professor Emeritus
Jawaharlal Nehru University
New Delhi.

